

KOVAA PELIÄ BOSTONISSA

"Sosiaalisen median valtava suosio perinteisten uutisten rinnalla mahdollistaa väärän tiedon nopean leviämisen."

HUHTIKUUN 15. PÄIVÄ Bostonin maratonilla koettiin kauhun hetkiä.

Kansainvälinen tapahtuma vetää vuosittain katsojiksi jopa 500 000 ihmistä. Juoksijoita osallistui tänä vuonna yli 23 000. Ensimmäisten osallistujien maaliin saapumisesta oli kulunut kaksi tuntia, kun maalilinjaa vieressä räjähti pommi hieman ennen kello kolmea iltapäivällä. 13 sekuntia myöhemmin korttelin päässä räjähti toinen pommi. Väkijoukko juoksi paniikissa karkuun. Pelastustyöntekijät aloittivat ihmisten auttamisen välittömästi.

Kolme ihmistä kuoli ja 264 loukkaantui iskuissa. 14 uhrille tehtiin amputaatio. Tiedotusvälineet olivat valmiiksi paikalla. Kuvat alkoivat levitä ympäri maailmaa alle minuutissa. Samanaikaisesti alkoi myös salaliittoteorioiden rakentaminen. Spekulaatio toimi teorisoinnin polttoaineena.

Alex Jones, eräs kuuluisimmista salaliittoteoreetikoista, ilmoitti vain puoli tuntia iskujen jälkeen, että kyseessä oli erittäin epäilyttävä tapahtuma. FBI liittyi jollakin tavalla räjähdyskiin, mutta Jones ei vielä paljastanut miten.

Veriset kuvat ja tuhoista kertovat haastattelut alkoivat tuottaa salaliittoteorioita. Saman iltapäivän aikana alet-

tiin valokuvista etsiä epäjohtonmukaisuuksia. Enää ei odotettu viranomaisten lausuntoja, vaan teorisointi tehtiin sosiaalisessa mediassa lähes samanaikaisesti uutisten kanssa. Prioriteettina oli jonkinlaisen epäilyttävän materiaalin löytäminen. Miten se todistaisi salaliitosta, se selvitettäisiin jälkepäin.

Nettiyhteisöissä käytiin yksityiskohtaisesti läpi kaikki mahdolliset kuvat yleisöstä. Kuviin merkittiin kaikki reppuja kantaneet miehet. Jotkut näistä ihmisistä tunnistettiin. Useimmat ilmoittautuivat itse poliisille. Syyttömyyttä ei usein tuotu esiin epäilyttäviä miehiä etsivillä palstoilla.

SÄTEILYMITTARI VAI POMMIN LAUKAISIJAT?

VIHDOINKIN KUVISTA HAVAITTIIN jotakin epäilyttävää. Paikalla oli armeijan vaatteisiin pukeutuneita miehiä. Khakihousut ja militaristiset mustat paidat erottuivat muusta yleisöstä. Joidenkin miesten vaatteissa oli "Craft International" -turvapalvelun logo.

Yhtiö tekee yhteistyötä erikoisjoukkojen ja CIA:n kanssa. Tämän tulkittiin todistavan hallituksen osallisuudesta pommeihin. Ei voinut olla sattumaa, että noinkin erikoiset joukot olivat paikalla.

Valokuvista yritettiin arvailla minkälaisia välineitä he käyttivät ja miksi he olivat siellä. Kovin moni ei vaivautunut katsomaan sitä yhtä valokuvaa, jossa näytettiin miesten selässä seisovat kirjaimet: CST, "Civil Support Team". Heidän toimialaansa on kansalliskaartin kanssa tehtävä yhteistyö kriisitilanteissa. Tällaisia joukkoja on paikalla suurissa yleisötilaisuuksissa. Heillä oli mukanaan mm. säteilymittareita, joita ensin luultiin pommin laukaisijoiksi.

Jo turvatoimet itsessään olivat tarpeeksi epäilyttäviä. Miksi niitä tuettiin näyttävästi, elleivät viranomaiset tienneet pommeista? Miksi samana päivänä maratonin varrella järjestettiin poliisien harjoituksia pommikoirilla?

Käytäntö ei ollut ihmeellinen, sillä Bostonin poliisivoimat ovat aikaisemminkin kouluttaneet väkeään ja koiriaan suurten tilaisuuksien aikana. Kyseessä on realistisin keino hoitaa tärkeitä koulutustilaisuuksia. Tämäkin oli avoimesti löydettävissä olevaa tietoa, mutta se ei tuntunut päätyvän salaliittoteorioita laativien keskusteluihin. Jos turvatoimet eivät olisi olleet näyttävästi esillä, niin teoriota olisi laadittu puutteellisen turvallisuuden kautta.

MIKSI MIES EI HUUDA PANIIKISSA?

OLI KUITENKIN LIIAN MYÖHÄISTÄ, sillä salaliittoteorioissa oltiin jo pohtimassa, miksi ja miten hallitus teki pommi-iskun Bostonissa. Olivatko pommit oikeita pommeja vai pelkästään savua? Loukkaantuiko ihmisiä oikeasti vai ovatko kuvissa verta vuotavat ihmiset näyttelijöitä? Toisille irtoraajat ja veritahrat kävelykadulla olivat taitavasti tehtyä lavastusta. Turmapaikalta pyörätuoleissa ja paareilla pois viedyt ihmiset esiintyivät valemimellä julkisuudessa.

Tunnetuin tapaus on Jeff Bauman. Hän menetti molemmat jalkansa. Hänen vammansa olivat kaikessa karmeudessaan kansainvälisten uutisten keskiössä. Kuvat pyörätuolissa kuljetetusta Baumanista herättivät lisää epäilyjä. Miksi mies ei huuda paniikissa? Miksi säärestä poikki mennyt jalka ei ruiski verta ympäriinsä?

Baumanin jalan ympärille laitettu punainen kiristyside ei herättänyt kyselijöiden huomiota. Sen sijaan alettiin etsiä tuon näyttelijän oikeaa henkilöllisyyttä. Armeijan luutnantti Nick Vogt sai kunnian päätyä tahtomattaan osaksi salaliittoteorioita. Afganistanin taisteluissa jalkansa ja vasemman käden pikkusormensa menettänyt veteraani oli valkoihoinen, hoikka ja kapeakasvoinen. Aivan kuin Bauman!

Siksi siis väitettiin, että Vogt oli Bostonissa ja tuossa kuuluisassa pyörätuolikuvassa. Väitteissä ei ollut muuta vikaa kuin se, että Vogt ja Bauman näyttävät erilaisilta. Ja Baumanilla oli vielä kaikki sormet tallella.

Toiset teoreetikot tunnistivat Baumanin, mutta ihmetelivät, miksi vakavia vammoja saanut mies vietiin viimeisenä pois kadulta. Haavoilla selvinneet lähetettiin heti sairaalaan. Juuri vammojen laajuus aiheutti myöhäisen lähdön. Hän tarvitsi hoitoa heti. Sairaanhoidajien täytyi valmistella jalat siirtoa varten.

Yhdellä videolla nähdään miten pyörätuolissa kuljetettavan Baumanin luokse juoksee sairaanhoitaja. Hän tekee jotakin miehen jaloille. Jotkut tulkitsivat sen piilote-

tun jalkaproteesin säätämiseksi. Baumanin vammat olisivat tekaistuja. Kukaan ei osannut selittää, miksi miehellä oli jalat ennen iskuja otetuissa valokuvissa.

Baumanin työtoverit järjestivät tukikampanjan julkisesti. Sukulaiset ja ystävät antoivat haastatteluja. Kukaan heistä ei paljastanut Baumanin leikkauttaneen jalkojana pois ennen maratonia.

SALALIITTOTEORIAM EIVÄT KATOA

JOS ISKUISSA LOUKKAANTUNEET IHMISET olivat oikeasti näyttelijöitä, niin salaliiton laajuus paisui uskomattomiin mittasuhteisiin. Sairaalaan työntekijät, poliisit ja palolaitos olisivat toimineet näyttelijöiden alibin vahvistamiseksi. Sukulaisten, ystävien ja työtovereiden täytyisi olla juonessa mukana.

Puheet näyttelijöistä vain kiihtyivät, kun Bostonin poliisipäällikkö Ed Davis antoi lausunnon terroristiepäilyistä. Hän vastasi toimittajan kysymyksiin, ja kutsui kahta epäiltyä näyttelijöiksi: "These were the two actors." Poliisipäällikkö siis mukamas lipsautti huomattamaan totuuden tapahtumista. Viranomaiset olivat lavastaneet kaiken.

Valitettavasti sanakirjat ovat salaliittoteoriaa vastaan. "Actor" ei tarkoita pelkästään näyttelijää, vaan myös tilanteessa toiminutta henkilöä.

Miksi hallitus sitten olisi lavastanut suurtuhon keskelle väkijoukkoa? Motiivia etsittiin kyseisen päivän muista tapahtumista. Kongressi äänesti internetin valvonta- ja sensuurilaista (CISPA). Sillä heikennettäisiin ihmisten yksityisyyttä ja sananvapautta. Lakiesitys meni läpi. Uutiset täyttyivät pommi-iskujen takia Bostonin tapahtumista. Kansalaisten huomio vietiin pois heidän oikeuksiensa tuhoamisesta.

Tämän selityksen ongelma on se, että edetessään senaattiin kyseinen laki jäähdytti päin seinää. Senaattorit eivät ottaneet lakiehdotusta käsiteltäväksi.

Toinen motiivi pommi-iskuille olisi ollut aselakien kiristäminen. Presidentti Obama olisi laatinut entistä tiukemmat valvontamääräykset aseiden ostamiselle. Sillä varmistettaisiin tuleva vallankumous, jolla maahan saadaan tyrannia. Ainoa ongelma teoriassa on se, että pommi-iskuissa ei käytetty asekaupoissa myytäviä aseita. Iskujen suora seuraus oli aseiden myynnin lisääntyminen, kun pelko ajoi ihmisiä asekauppoihin.

Yhdysvalloissa ei ole onnistuttu tekemään aseiden myyntiä hankaloittavia lakimuutoksia.

Sosiaalisen median valtava suosio perinteisten uutisten rinnalla mahdollistaa väärän tiedon nopean leviämisen. Eivätkä perinteiset tiedotusvälineet ole immuuneja virheille. CNN tiedotti poliisin pidättäneen terroristin, vaikka virkavalta oli vasta tunnistanut miehen. New York Daily News -sanomalehti käsitteli uutiskuviaan, kun verisen uhrin repaleinen jalka peitettiin digitaalilla kankaalla. Näin muuten liian raju kuva saatiin lehden etusivulle.

Väärää tietoa ja vääristelyjä kuvia esiintyy myös valtamediaassa. Medialukutaito on välttämätöntä modernissa maailmassa. Salaliittoteoriat eivät katoa. Ne ainoastaan muuttuvat tapahtumien edetessä.

JUHA LEINIVAARA